

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön augusztus 31^{kén} 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

F a - J a n k ó.

(Folytatás.)

Másoknak szenvedélye gyakran elősegíti szerencsénket. A' világi hatóságnál sikerrel járt Tivador az egyháznál még inkább boldogult. Tisztes, ősz barátja szintén kilovagolt, de más nézetből, mint a' bíró. Őt egy szelid szürke, melly Florencz lovagnak tátosát méltó joggal nevezheté ősenek, vivé egy szomszéd faluba, mellynek lelkésze, tisztes aggunk fiatalkori barátja, betegen feküdt, 's így hon a' helyettesnek kelle papolni. Már beharangoztak, midőn derék Fa-Jankónk lihegve a' tanuló szobába lép, 's alig hallható fojtott hangon rebege: „legyen szíves tiszteletes ur! hirdessen-ki ma engem!“ — „Kivel?“ — kérdé a' bámuló lelkész. — Mátkája nevét ki nem tudta volna Tivador egy világrészért mondani, 's így csak ezt mondá: „a' fő tiszteletes ur leányával.“ — A' helyettes elhalványult; mert a' lelkésznek idősb leányát rég szerette titkon, 's annak szemeiben viszont szerelmet olvasott; mint szerelemtül vakított, csak Minkára gondolt; és ez most egy gyámkorú gyermek mátkája volt, 's ő kigúnyoltatta, ő, a' hasonlag lelkész, 's már hivatalánál fogva inkább jogot tartható a' leánynak kezére. Bizonynyal megtudák szerelmét, azért titkoltak-el mindent előtte; ezért lovagolt-ki az öreg, nehogy erről beszélnie kelljen; 's kinjai nevelésére még neki kell a' mással egybekelendő imádotat kihirdetni. Ezek, 's még más száz és százféle gondolat keringtek agyában; szemei kápráztak, feje zúgott; mit gondol, mit tesz, nem tudá, de szónoklatát egy betűig elfeledé. Végre, széledt gondolatait tehetsége szerint összegyűjtván. lehető szilárdsággal mondá: „tiszta szivemből kívánok Minka kisasszonynak, mint szintén önnek is, minden gondolható szerencsét!“ — „Nem Minkával!“ — mond, a' lelkésznel nem kisebb zavarban levő Tivador kétkedve. — Tehát Maria önnek jegyese?“ — Kérdi az újra éledő helyettes. Tivador pirulva igenlé fejével. — Most napfényre jött a' titok; ott álltak egymásnak szemközt a' teherkönyvült szívűek. Végre

a' fiatal lelkész vélt vetélytársának nyakába borult, azt csókolá, szerencsét kívánt neki, 's ismét csókolá; a' marczangló gyötrelemre illy hirtelen következett öröm megkábitá, 's magán kívül ragadta. Ez alatt az első verset a' templomban eléneklék; így nem volt idő további kérdésre. És habár e' szorító körülményekben némi kétkedése volt volna is, a' bíró bizonyítványa azt eloszlatandó. Hamarjában csak a' házasulók nevét írható még a' hirdető lapra az egyházba siető 's új barátjától bucsút vevő fiatal lelkész. Utközben ugyan különösnek találá e' titkolódzást, különben a' ház bizalmát teljes mértékben bíró: de az út rövid, az egyház ajtaja már előtte van, 's rettenve még csak most veszi azt is észre, hogy minden elmélt tehetségét és szellemi erejét össze kell szednie, ha e' jelenés által megzavart vizonti helyreállítását eszközölni akarja, és szónoklatával felakadni nem akar. Tivador is templomba lépett, 's kívánata szerint sikerült tervének büszke érzetében helyet foglalt.

Most kissé Tivador mátkájához kell fordulnunk szive kikémleléseül; bár tudtunk de nem akarattunk ellen. Ha Tivador, kit ismeretlen lánczok Mariához csatlának, a' hatalmas bűv honnét származható erejét magának meg nem fejtheté, annál élénkebb 's biztosabb érzettel égett a' leánynak keble ő iránta, 's Tivador bizonyynyal megrettent volna, tudván, mi hatalommal vívták-ki epedő, gyakran Marián függő bogár szemei annak szívében jogukat: de a' leány, kinek értelme előbb nyilék, igen is tudá. Azonban Tivador valóban csinos ifjú is volt: nemes, redőtlen arczára még nem véste az élet azon vonalokat, mellyekről tapasztalás 's rideg bölcselkedés olvasható; emelt homlokán még is méltósággal párosult komolyság nyugvék, 's ajkai körül, mellyek felett most kezdett gyenge fekete bajusz pelyhesedni, olly fájdalmas vonások mutatkoztak, minők azon vasárnapi gyermekek tulajdonai, kik a' világban félig honosoknak, félig idegeneknek képzelik magukat. Még az ifjat néjének ingerkedései ellen védő szánat is veszélyes volt, 's csábhangjaival új, de majd elértett érzelmeket támaszta szívében. Az sem volt Tivador kárára, hogy őt Maria álmában gyakran magasságokról lehullni látta, honnét felemelé, utjáról a' köveket elháritá, szóval, tettel védelmezé; mert ez mind olly pártolás, mit fiatal leány szives örömmel megtenne. Más részről ellenben Tivador valóján, minden asszonyisága mellett is sok férjfiasság ömlék-el: jeles, bátor lovagló volt, kit néha csak szorongó anyja esdeklései tartóztattak-el vakmerő tettektől, 's egyszer Maria maga is halálos szorongások közt szemlélte, mint rohant az éppen házból kilépő ifjú egy lovaktul elragadt kocsi elébe, mint ragadá meg azoknak zabláját, 's pillanat alatt megállítá. De leghatalmasabban munkált a' leány szívében Tivadornak őszintesége, melly természetes létének so-

rompóját áttörve, gyakran kellemmel mutatkozáék valóján. Így függött rajta a' szemérmes hölgynek első érzete egész szent hevével; irtózva gondolt az ifjúnak külföldre teendő szükséges utazásaira, és úgy hívé, hogy akkor szívének meg kell repednie.

A' mai isteni tisztelet nem tudá a' jövendőnek tündérképein me-
rengő leányt álmadozásából kiragadni. Igaz, hogy egy világi kéj 's
reményekkel tölt fiatal, képzetei tárgyától elszakított leányszívnek
ohajtott kincse keresésére vezetésében atyjának kell vala a' szónoki
széken állani, kinek ebben gyakorlottsága, érettebb ismeretei 's már
aggsága is nagyobb hatású lehetett volna. — De helyette, hogy
még e' részben is javára munkáljon szerencse-hősiünknek, a' szerete-
tet választá szónoklata tárgyaul, igaz ugyan, hogy a' keresztényit,
de szíve kijátszá elméjét. Így akará ő p. o. a' szerelmet szebb fény-
ben feltüntetni akaró, a' viszály 's czivódás iszonyait rajzolgatni, de
itt az emberi bünöket kurtán fejtegetvén, a' czivódás 's egyenetlenség
káros következményeire ment által, 's élénken festegeté a' megha-
sonlott házások érzelmi elhülését; végre lelkesedéssel magasztalá a'
békes házi élet gyönyöreit. De midőn a' szerelem 's élet-philosophia
közti ellentétbe ment által, hasonlítása mindig két értelmű maradt,
's alap-elve folyvást azt állitá: hogy sokkal ridegebb a' világi bölces-
ség, vagy legalább fontolgotóbb, hogysen a' szív csendes kívánatá-
nak engedni merészelné. Végre szónoklatát a' hallgatókhoz azon in-
téssel végzé, hogy az egyedül boldogító szeretetet gyakorolják.

A' szónoklat végrészből Mariának széledt gondolatai semmit
sem hallának, mint szintén az imádságból is keveset. Elméje a' csen-
des házas élet gyönyöreivel foglalkozék, mellyet a' szónok báj-szi-
nekkal festegete. Egykor futólag Tivadorra is merészelt tekinteni.
Ott ült a' kedves bünös buzgón; ajtatos vonalín csak néha mutatko-
zék az isteni tiszteletnek minél előbb végét kívánó élénk nyugtalan-
ság. Most ő is a' lelkészre figyelt; 's különösen gondolat-rokopolás-
sal a' kihirdetésekre eszmélt, mellyekre imádságnak kell következ-
nie. Alig villant-meg lelkében e' gondolat, szíve ezt kezdé sugni: „a'
szentegyház menyekzőt hirdet: Kertesi Tivador, Kertesi Ferencz hely-
beli polgár 's kereskedőnek egyetlen, nótelen fija, veszi magának há-
zas társul helybeli lelkész Rovátkai Jeremiás hajadon leányát, Ma-
riát.“ — Ezen egyszerű ígék, legragyogóbb költészeti fényben tűn-
tek szerelmének egére. — Ezt, gondolá a' képzelgő hölgy, ezt kel-
lene most hirdetni! 's a' helyetttest szinte szerette volna e' szavaknak
utána mondására kényszeríteni. „Ki közötték valami atyafiságot —
dörmögé a' kis daczos magában — rokonságot vagy komaságot tud“

E' pillanatban hallá a' szónokszékrül lezengni: „A' szentegyház
menyekzőt hirdet.“ — Hatalmas Isten! Maria azt hitte, hogy föld

alá kell búvnia. Szívének legtitkosabb gondolatát hallá nyilvánosan kimondatni. — Feje zúgott, elméje zavart lön, 's nem tudá, valljon nem ő maga kényszerítették-e valamely titkos búv-erő által, legtitkosabb gondolatait a' népségnek kikiáltani. A' lelkésznek gyenge hangja végnapi gyászskürtként harsoga fülébe, meredten, földre szegzett szemekkel, gondolat 's eszmélet nélkül állt; 's midőn az orgona ezen éneknek „szerelem, ki egykor képpé“ végversére megzendült, a' végítélet menydörgő hangját képzelé hallani, 's mozdulatlanul várta a' boltozat beomlását. Az elmenők zöreje visszaadá eszméletét, felállt, 's haza tántorgott.

A' hirdetés természetesen szembeszökő volt mindennek. A' vőlegény gyámkorúsága, mindenki előtt ismert tapasztalatlansága, 's mivel kortársainak gondolkozásával összeütköző elvei, egyszerűsége, magába vonultsága nem kissé lepék-meg a' közönséget: de a' dolog valódi folyamatáról senkinek sem volt még csak sejtménye is. Maria zavarát, szokott leányi szeméremnek 's illy esetekben mutatkozó félelemnek tarták, és sem a' fiún, sem atyján, ki indulatainak mindenkor ura volt, gyanút valósítható jel nem látszék. Az utóbbi ön magának sem hitt, midőn a' hirdetett neveket hallá; de eleve is ezt a' fiatal helyettes pajzánságának gondolá; noha ennek szerény szeszélyéről 's mérséklett vidorságáról illyesmit képzelní sem lehetett. Következő perczen egy a' fíjára vetett tekintet, 's annak vidám, őszinte szemei mindent megmondának. A' templombul kimenő atya karon fogá fíját, kemény hangon fülébe sugá: „csitt, egy hangot se!“ 's haza vezeté. Tivador olly tekintettel 's léptekkel haladt mellette, mintha tojáson járna. Ma szerencsére egyik anya sem volt templomban.

Hon kemény leczkét kelle kiállni a' szegény ifjúnak; de feleletei szilárdak 's őszinték voltak. Atyja, jobban ismeré Tivadort, mint sem hogy nézetei valódiságán kételkedhetnék; boszúja tehát megszűnt, 's midőn mind a' mellett is, hogy a' lelkész-helyettesnek készsége rejtvény maradt előtte, arra eszmélt, mint segíté a' sors e' különös leánykérőnek szándékát, szívéből kaczagott. E' gondolatjában megerősíté őt a' bíró is, házának egy régi, vig kedvű barátja, ki szerencsét jött kívánni, 's most a' történekről értesítettvén, egész erejébül kaczagott. — A' ficzko — mond a' bíró — igazi elmés csint vitt végbe, 's ön, barátom, egész életében nem tudott volna ennyire menni. Emlékezem, milly szív- 's nyaktörő munkájába került önnek mostani nejtől igent csikarni. Igaz, még fiatal az ifjoncz, de elég izmos, 's majd idővel megjőnek az évek is. Lelkemre, már csak tapasztalás kedveért is örvendek ez eseten, hogy illy két gyámkorú ifjat összekelni látok, 's aztán ezt inkább hasznos, mint károsnak látom. Igy legalább inkább egymáshoz szoknak, mint midőn az ifjú még előbb

a' világban forog, utazik, 's végre életunalom, komorság, száz és százféle türhetlen sajátsággal tér-vissza. Házasítsa ön az ifjakat össze, adja-át fíjának vagyonának egy részét, mit későbbben is tett volna; 's ha éppen kell utaznia, egy két év mulva küldje közös ügyekben olasz országba; mert ha hon neje 's gyermeke van, mindjárt más nézetből utazik. Mire szüksége van, ön mellett tanulta; nem is buta; mert mai elmés tetteért ön magát okulhatja; mért nem bocsátá őt emberek közé. Nem is ő egyedül az, ki korán házasodik. Hány hercezet láttunk még ifjabb korában nősülni? és mért ne érhetne e' szerencse már egyszer polgárt is? A' népnek majd bekötjük valamivel szemét; azt csak rám kell bizni. Így tehát csak fogadja-el e' gyorsan végbe menendő házassághoz tiszta szívbül eredt örvendezésemet. Ön pedig ifjú ur! (kezét megszorítva Tivadorhoz fordula) e' tettével barátságomat teljes mértékben megnyeré. Hány férjfi van, ki minden részről megfontolt kérés után is poklot nyer a' házasság sorsjátékából. Ön okoskodása más elemű, 's már csak különösségeért is megérdemli, hogy boldog legyen.'

„Ön számadása hiányos — mond Tivador atyja — mert ha én jó vagy rosz kedvvel moglegyezem is, mit fognak Maria szülői mondani? — „Puff! (felelt a' bíró) örülnek, ha mi igent mondunk; mert ellenkező esetben a' szégyen őket éri. — „Hát Maria? — szóll közbe a' nyájas anya. — A' két öreg éppen úgy járt, mint a' fiú; a' fő személyre nem is gondoltak. — „Azzal nem bajlódom! — mond a' vigkedvű bíró — de mi közünk is hozzá? — Ez már a' fiú dolga; lássa ezen alattomoskodó, mire mehet vele. És úgy hiszem, nem nagy fáradságába kerül megenni, mit főzött.

(Vége következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

A' pesti vakok intézete aug. 26-kán délelőtt adá szokott nyilvános próbatételét a' ns vgye nagy teremében, melly nézőkkel 's hallgatókkal zsúfolva volt. Ma ismét meglepő bizonyítványait láttuk azon előmenetnek mellyet e' szerencsétlen embertársaink mind a' tudományok 's hangászat, mind a' kézi munkákban tettek. Délután hatodfél órakor a' gymnastikai gyakorlatokból tettek próbát Clair Ignác urnak, ügyes tanítójoknak, testgyakorlati iskolájában, a' király utszában levő Puhka-ház kertjében, 's itt bámulatos ügyességet mutattak az erőmutatványokban, mászással 's a' t. Nézők ide is nagy számmal gyűltek egybe.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Különös ikerk. — Egy svéd hirlap közli, hogy 12 év előtt finn országnak Bielodin nevű helységében egy iker pár született, melly a' hátgerinceknél olly helyzetben van összenöve, hogy csak egyik állhat lábán 's másik addig fövel lefelé csügg; így a' lábón állónak testvérét is, kinek lábai

ég felé meredvék, kell vinni. Különösen érdekes járásuknak változtatása. Ha a' fennálló elfárad, egyet kiált, 's lefelé csügghető testvére azonnal talpra szökik egy hengerbóccz által, 's óra-negyedig haladván ismét felváltatja magát. Egy év előtt azon gondolatra jöttek, hogy egymást átszökve nullassák magukat, így fejjel föl 's le nagy darabot haladtak. Azóta hírnökül szolgálnak, 's a' rájuk bízott dolgot vagy hirt hamarább helyre viszik, mint ló képes volna. Egy szökéssel 3¹/₂ metert haladnak előre. E' csudálatos iker-párt, születésük helyén négy lábúknak (furstivaloknak) nevezték.

Thea-tenyésztés. — Franciaországban már évek óta ipar-próbák tételnek a' theanövény tenyésztésével. Ki elgondolja, hogy a' kávé-tenyésztés ó Hollandiának minden hajdani gyarmataiban egyetlen szál növényről terjedt-el, mely a' harlemi meleg ágyakban gondosan ápolatva további tenyésztésre magot termelt, sejtethi, mi dúsan jövedelmezhetne idővel a' thea-tenyésztési ipar. A' thea-növényt egy eleve meleg ágyakban állandó 16–20 foknyi hőség közt tenyésztették. De itt elnyomorodott. Most mérséklettel 5–8 foknyi melegbe ültették által és szebben tenyésztett; de legjobban tenyészik a' fagytól mentt 1–3 foknyi melegágyakban. E' próbatételekkel, mellyek mellett az iparnak ez ága még ki nem terjedhetett, Cels és Méra-
rat urak nincsenek elégedve. Ők a' theát honosítani akarják, 's a' próbák majd olly kiterjedésben sikerültek Parisban is, mint Bécsben. Ezen uraknak thea-ültetvényei már szépen jövedelmezének levéllel; de mennyire a' tenyész-
tési ipar sikerült, annyira sikeretlen minden próbatétel, a' leveleknek chinai módra, illatjoknak elvesztése nélkül, végzendő szárítása és sodorításában. — Minden próba sikeretlen volt mind levegő mind mesterséges meleg által, kemenczében és lemezeken. Mi hasznos lenne e' növénynek Európában is honosítása, következőkből kitetszik. Japanból évenként mintegy 50 millio font theát visznek-ki, miért arany 's ezüst rudakkal kell fizetni; mert a' Chinák vert pénzt nem fogadnak-el.

Ritka kigyó. — Az „Indian Medical“ hirlap utósó számaiban, a' calcuttai orvosi egyesületnek egy rajzolatokkal is magyarázott értekezés terjesztetett elébe bizonyos mérges, még eddigelő ismeretlen 's a' Naják fajához tartozó kigyóról, Canter orvos által. Belföldiek állítása szerint e' fajból 12 láb hosszúságot meghaladók is fogatnak, mi mérges kigyóknál szokatlan nagyság. A' Canter orvos birtokában levők minden 13 nap egyszer kapnak enni, még pedig eleven kigyókat; azonban ezek mérgesek voltak-e vagy nem, nincs rá figyelem. Canter orvos ur egyszersmind azon természet-búvárokat is megczáfolja, kik állítólag erősítik, hogy a' kigyók soha sem isznak; azonban ez állatok is isznak, 's nyelveiket megnedvesítik, mi a' kigyóknál, mellyeknek nyelveik nem a' száj-üregben vannak, két különböző eselekvény. A' szóban forgó kigyók azzal is különböznek más mérges kigyóktól, hogy fogásukban is készek az eledelt elfogadni, mit különben a' mérgesek faja tenni nem szokott. E' kigyóknak friss mérge vízben olvasztott arab mézga-állományhoz hasonló átlátszó higany, 's a' lakmusz-papírost könnyen vörösré festi; tovább tartva csipősebb lesz e' savany, de mérgeességéből is sokat vesz.

KÜLÖNFÉLE.

A' hajusz és spanyol szakál eredetét Európában sokan nem tudván, érdekes lesz közölni. Régi krónikák így értesítenek róla: — „Midőn a' Mórok spanyol országra ütöttek, a' kereszténység 's Mohamed követői összeelgyedtek. Így tehát eszközülről, találkozáskor az igaz hívőt hiteltlentől megkül-

lönbötzetéről, kelle gondolkozni. A' keresztények tehát orruk alatt keresztben hagyák a' bajszot nőni, 's mindjárt az ajak alatt kezdve, függőlegesen az állon keresztül, egy szőr-vonalt, mely a' kereszt jelét alakítá. E' jegy tevő a' hadi nép egyenruházásának első alapját. Ebből kinyilvánlik, hogy ezen arczdisznek eredete nem nemtelen hiúságból származott.

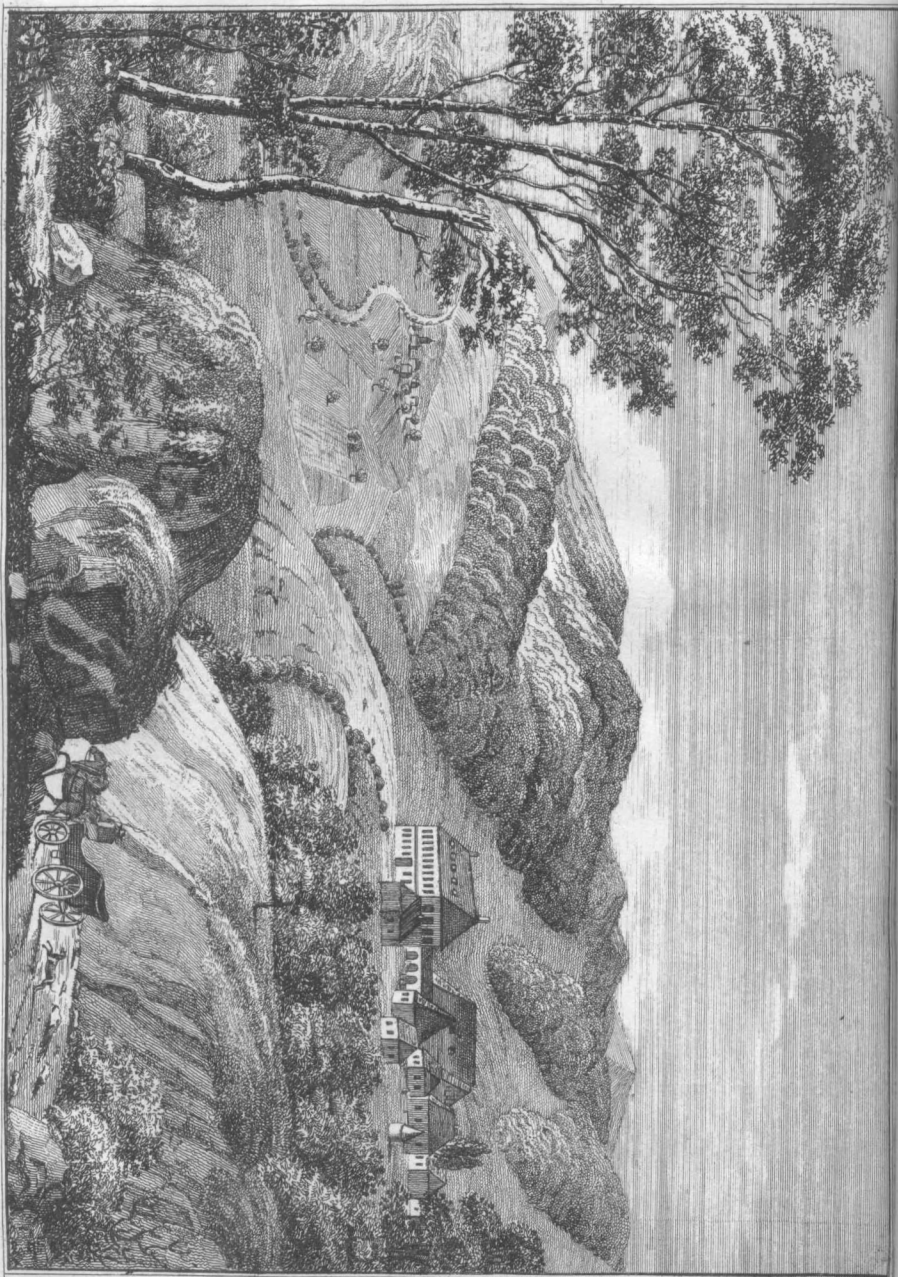
T ü z - c s a t a. Parisban a' juliusi ünneplesek alkalmával elégetett tűzijáték eredeti gondolat volt; t. i. a' Francziák 's Arabok közötti tusának ábrázolása. Tűzes Beduinok és vadászok voltak láthatók. Az eszmét egy Görög adá hozzá, ki elbeszélé, hogy Corfuban egy tűzi játéknál a' navarini ütközetnél három nemzet közlegényeinek, Angolok, Francziák és Oroszok egyenruháját, mint szintén a' Törökök csalmáját is látta.

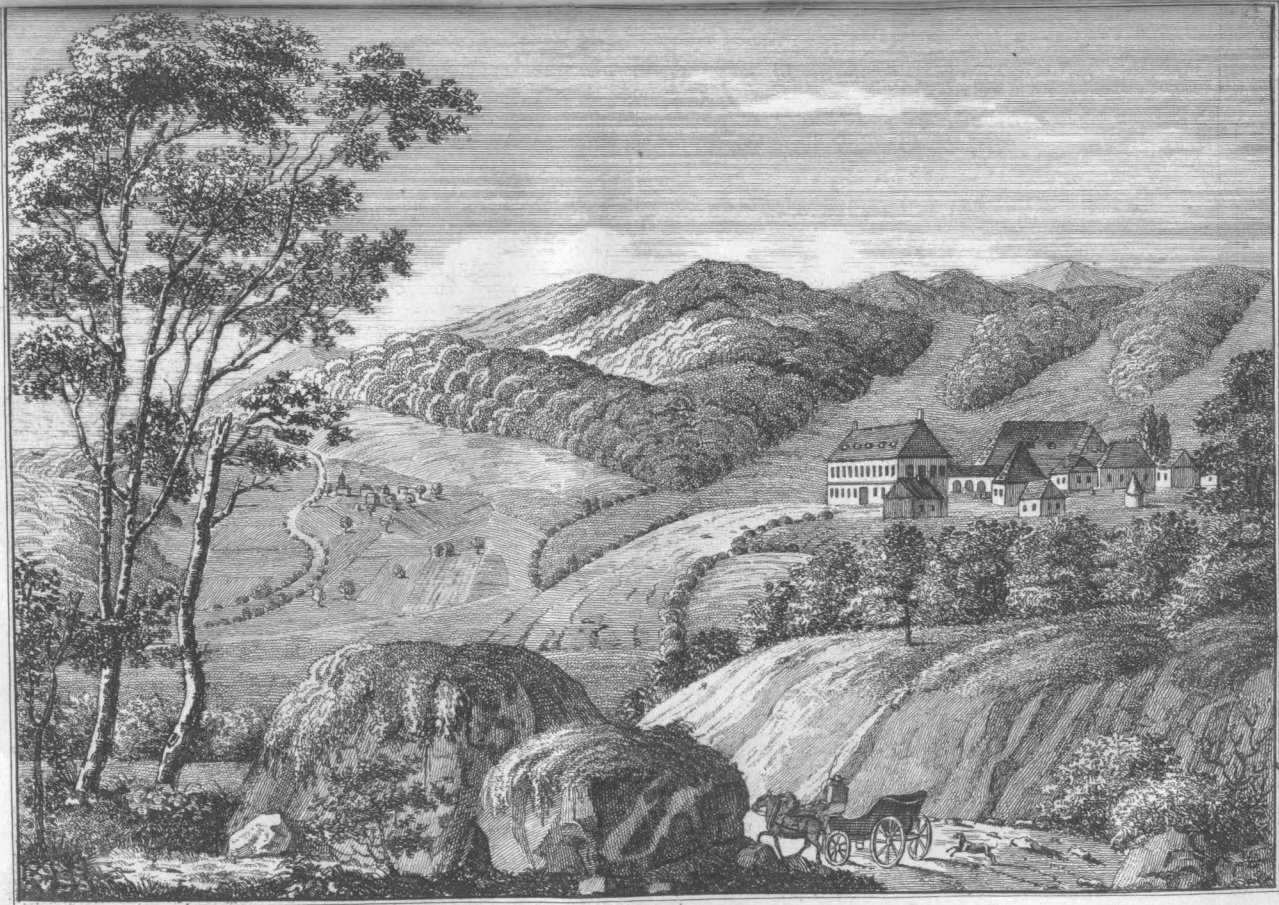
K ü l ö n ö s n e m e a' t o l v a j n a k. Az olly gyakran említett, 's nagy daljáték tárgyává is lett „tolvaj-szarkáról“ divatos rege, Parisban e' napokban ismét megvalósodott, csak azon különbséggel, hogy itt a' történet hőse nem szarka, hanem varjú volt. Ez évnek tavaszán egy varjú-család fészkelte a' Jardin turc galyernyőiben, 's a' kert felügyelői azon eszmére jöttek, hogy egyet e' faj nevendékeiből megtartsanak, és neki jó, mivelte nevelést adjanak. A' gondolat teljesült! a' kis varjú urfi Cocote nevet nyert, szorgalmasan tápláltatt, 's szépen fejlődő társalgási eréyeivel gyámnokainak becsületet szerzett. Azonban gyámnokai látni akarák, mennyire engedí magát e' mivelte varjú a' bűn örvényébe vonatni. Eleve csak sütemény-darabkákat hagyogtattak állásánál, utóbb késeket, kalánakat 's pénzt. A' fogékony elméjű állat ezt is hamar megtanulá, 's nem sokára olly ügyességet sajátított magának, hogy szabadalmazott tolvaj lön. Mult hetekben egy idegen jő a' kertbe, 's lugosba ülve magának fagylatot kér. A' távozni akaró 5 frankos pénz darabot tesz az asztalra, pinczéért kiált, 's fel áll. A' pinczér jő, 's pénzére vár: az idegen pedig arra, hogy ez visszaadjon belőle. — De hisz' itt nincs pénz uram. — Tán tréfál ön? — „Erre a' két férjfi összeperel, csendőrségi biztost akarnak híni, 's a' jelenet dramai szint kezd magára öltetni. Ekkor a' perlekedők egy magas akáczról Cocoté-t lerepülni, kit urnéja hívott, 's orrában az eltűnt pénzdarabot láták.

H e v e s s z e n v e d é l y. — „Czarevitch“ orosz gőzös Havreből Hamburgba utaztában nem régiben egy fél gyászos esetnek színhelye volt, mellyel megbizonyodik, hogy az emberek keblében az állatok iránti szevedély olly heves lehet, mint embertársai iránt. Egy agg orosz dámával, ki a' gőzösnön utazott, szembe nem tűnő, de jól kitanított kutyácska volt, mellyet leggyengédebb szorgalommal ápol, szeme elől nem bocsáta, 's szóval, legkedvesebb barátja volt. E' különös vonzódás a' hajóbeli legénység pajzánabb részénél ingerkedés tárgyává tevő a' kis állatot. Végre sok haszontalan próba után sikerült a' két fiatal utazóval szövetkezett legénységnek, asszonya figyelmét kijátszva, a' kis ebceskét magukhoz csalni; 's már akár kicsinált tervből akár ügyetlenségből az ebceskét tengerbe buktaták. A' dáma csak ikarusi utjában látja kedvencét, 's minden kétkedés nélkül, gyermekét veszélyben látó anyaként, rohant a' habokba, ebceskéjét megszabadítandó. Kevés ideig ruhája által feltartva sikerült elébe uszó kedvencét megkapni; de terhe lefelé húzá, és sirját bizonynyal a' habokban lelendí, ha Holppelt Zachariás hamburgi matróz a' tengerbe nem szökik, 's a' súlydedőt izmos karokkal felfogva meg nem menti. Azon jelenet, melly e' gyorsan változott körülményeket felváltá, érzékeny 's egyszersmind nevetséges is volt; mert

Széchenyi Tünde

1837-ki W. de B. Agost's melle.

Szliäcsi Fürdő.

1837-ki 70-dik Pogétö" mellé.